

Menningar- og viðskiptaráðuneytið
Sölvhólsstötu 7
101 Reykjavík

SENT Á SAMRÁÐSGÁTT

Reykjavík, 14. mars 2024

EFNI: Umsögn um drög að frumvarpi til markaðssetningarlaga

Félag atvinnurekenda (hér eftir „FA“) hefur tekið til umsagnar drög að frumvarpi til markaðssetningarlaga sem birtist á samráðsgátt stjórnvalda 26. febrúar sl. Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram að lagt sé til að lög um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu nr. 57/2005 verði tekin til heildarendurskoðunar. Samhliða sé lagt til að endurskoða lög um Neytendastofu nr. 62/2005 og lög um samvinnu stjórnvalda á Evrópska efnahagssvæðinu um neytendavernd nr. 20/2020. Tillaga frumvarpsins sé að ný markaðssetningarlög leysi framangreind lög af hólmi. Þá sé lagt til að innleiða hluta breytingartilskipunar ESB 2019/2161 að því er varðar betri framfylgd og nútímavæðingu reglna Sambandsins um neytendavernd.

Athugasemdir FA eru eftirfarandi:

Í 1. tl. 2. gr. frumvarpsins er að finna orðskýringu á „auglýsingu“. Orðskýringin er svohljóðandi: „Hvers konar lýsing í hvaða formi sem er, í tengslum við verslun, viðskipti, handverk eða sérfræðistarf, í því skyni að vekja athygli á afurð.“ Félagið leggur til eftirfarandi skilgreiningu:

„Þegar afurð er komið á framfæri við almenning í því skyni að auka sölu afurðarinnar, m.a. með vörुकynningum á hvaða formi sem er, útstillingum í verslunum eða annars staðar, umfjöllun í fjölmiðlum, vefmiðlum eða samfélagsmiðlum eða dreifingu vörusýna til neytenda.“

Í frumvarpinu er talað um „afurð“ sem nær samkvæmt 5. tl. 2. gr. frumvarpsins yfir allar vörur og þjónustu, þ.m.t. fasteignir, stafræna þjónustu og stafrænt efni, auk réttinda og skuldbindinga. Félagið telur fremur óþjálmt að tala um „afurðir“ en almennt er í íslenskum rétti talað um vöru og þjónustu.

Í 3. gr. frumvarpsins er fjallað um *góða markaðshætti* og í 4. gr. er fjallað um *góða viðskiptahætti*. Félagið telur óljóst hver munurinn á framangreindum hugtökum er. Í 1. mgr. 3. gr. er fjallað um *markaðshætti* en í 2. og 3. mgr. 3. gr. er fjallað um *viðskiptahætti*. Í 9. tl. 2. gr. er enn fremur að finna skilgreiningu á *góðum viðskiptaháttum* en ekki skilgreiningu á *góðum markaðsháttum*.

Í ákvæði 1. mgr. 5. gr. frumvarpsins er fjallað um villandi athafnir. Ákvæðið er svohljóðandi:

„Viðskiptahættir atvinnurekanda mega ekki fela í sér rangar upplýsingar eða upplýsingar sem á annan hátt, þ.m.t. vegna framsetningar, villa um fyrir eða eru líklegar til að villa um fyrir hinum almenna neytanda, jafnvel þótt þær séu réttar.“

Samkvæmt ákvæðinu mega viðskiptahættir ekki fela í sér upplýsingar sem, þ.m.t. vegna framsetningar, villa um fyrir eða eru líklegar til að villa um fyrir hinum almenna neytanda, jafnvel þótt þær séu réttar. Félagið telur ákvæðið fela í sér mótsögn og leggur til að „jafnvel þótt þær séu réttar“ verði fellt út.

Í 16. gr. frumvarpsins er fjallað um óhæfilega samningsskilmála. Félagið áttar sig ekki á þörf fyrir ákvæðið. Um vörukaup og þjónustukaup gilda lög um neytendakaup nr. 28/2003 og þjónustukaup nr. 42/2000. Ákvæði laganna eru ófrávíkjanleg og ekki hægt að takmarka réttindi neytenda með skilmálum, sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 28/2003 og 3. gr. laga nr. 42/2000.

Í 17. gr. frumvarpsins er gerð krafa um að atvinnurekandi sem veitir ábyrgðaryfirlýsingu skuli afhenda neytanda hana á *varanlegum miðli* eigi síðar en við afhendingu afurðarinnar. Félagið óskar eftir skilgreiningu á „varanlegum miðli“ og að upplýst verði hvort handvömm á afhendingu ábyrgðaryfirlýsingar á varanlegum miðli hafi það í för með sér að neytandi geti ekki borið hana fyrir sig.

Í 29. gr. er fjallað um sáttaumleitan og leiðbeinandi reglur. Ákvæðið er svohljóðandi:

„Neytendastofa skal leitast við að fá atvinnurekendur til að starfa í samræmi við meginreglur laganna um góða hætti og fara að öðru leyti eftir lögnum, m.a. með sáttaumleitan. Neytendastofa skal leitast við að hafa áhrif á háttsemi atvinnurekenda með útgáfu leiðbeinandi reglna um viðskiptahætti á nánar afmörkuðum sviðum sem talin eru mikilvæg fyrir neytendur. Leiðbeinandi reglur skulu gefnar út að höfðu samráði við hlutaðeigandi samtök neytenda og atvinnurekenda.“

Í athugasemdum í greinargerð segir að ákvæðið feli í sér lögfestingu á meginreglu um sáttaumleitan í starfsemi Neytendastofu. Þá segir: „*Lagt er til að sáttaumleitan og skyldar aðgerðir verði aðalúrræði Neytendastofu samkvæmt lögum. Í meginreglunni felst að Neytendastofa skuli að jafnaði reyna að hafa áhrif á fyrirtæki með sáttaumleitan og leysa mál með samkomulagi um úrbætur eða aðrar skuldbindingar.*“ Félagið fagnar þessu enda má brot fyrirtækja oft rekja til vanþekkingar á nágildandi löggjöf, sem er fremur óaðgengileg, og fyrirtæki öll af vilja gerð til að verða við tilmælum um úrbætur. Félagið telur orðalag 29. gr. frumvarpsins þó ekki endurspeglja þennan vilja löggjafans og óskar eftir því að því verði breytt þannig að fram komi í lögnum sjálfum að aðalúrræði Neytendastofu sé sáttaumleitan og stofnunin skuli að jafnaði reyna að hafa áhrif á fyrirtæki með sáttaumleitan og leysa mál með samkomulagi um úrbætur eða aðrar skuldbindingar.

Í 30. gr. er fjallað um ákvarðanir og önnur málalok. Í 1. málslíð ákvæðisins segir: „Brjóti atvinnurekendur gegn lögum þessum eða reglum settum samkvæmt þeim getur Neytendastofa tekið við skriflegum skuldbindingum um að látið sé af brotinu eða tekið ákvörðun, sbr. 2. mgr.“ Félagið telur að skoða verði ákvæðið með tilliti til athugasemda félagsins við 29. gr., það er að Neytendastofa taki ekki ákvörðun fyrr en sáttaumleitan hefur verið fullreynd.

Í 33. gr. frumvarpsins er fjallað um stjórnvaldssektir. Samkvæmt 2. mgr. 22. gr. laga nr. 57/2007 sem löggin eiga að leysa af hólmi geta stjórnvaldssektir numið allt að 10 millj. kr. Í 3. mgr. 33. gr. frumvarpsins er lagt til að stjórnvaldssektir geti numið allt að 4% af heildarveltu síðasta rekstrarárs hjá atvinnurekenda eða jafnvirði 2 millj. evra í íslenskum krónum, hvort heldur er hærra. Frumvarpið felur því sér að hámarks sektarfjárhæð fer úr 10 millj. kr. í tæpar 300 millj. kr., miðað við núverandi gengi, eða 4% af heildarveltu síðasta rekstrarárs, hvort heldur er hærra. Í greinargerð með frumvarpinu segir að í ljósi þeirrar kröfu sem tilskipun um nútímavæðingu gerir um að sektir séu skilvirkar, í réttu hlutfalli við brot og hafi varnaðaráhrif megi efast um að nágildandi sektarheimild uppfylli þá kröfu. Félagið lýsir sig alfarið mótfallið fyrirhugaðri hækkun á sektarheimild sem er 30 sinnum hærra en núverandi fjárhæð.

Fjallað er um refsingar í 37. gr. frumvarpsins. Í 3. mgr. 37. gr. segir: „*Brot gegn ákvæðum laga þessara er varða sektum eða fangelsi varða refsingu hvort sem þau eru framin af ásetningi eða gáleysi.*“ Félagið er almennt ekki hlynnt refsinaemi gáleysisbrota og leggur því til að „eða gáleysi“ verði tekið út. Þá gerir félagið athugasemd við 6. og 8. tl. 2. mgr. 37. gr. frumvarpsins en samkvæmt þeim verða brot gegn 14. gr. frumvarpsins um að auglýsingar skuli vera á íslensku og 17. gr. um ábyrgðaryfirlýsingar og afhendingu þeirra á varanlegum miðli refsiverð.

Í greinargerð með frumvarpinu kemur fram að breyttir viðskiptahættir, aukin netviðskipti og tækniþróun síðustu ára hafi gert fyrirtækjum kleift að markaðssetja sig með sífellt nýjum aðferðum. Þetta hafi meðal annars valdið óvissu fyrir fyrirtæki og neytendur hvaða viðskiptahættir séu heimilir og hverjir ekki. Reynsla síðustu ára af framkvæmd gildandi laga hafi leitt í ljós að löggin virka um margt brotakennd og

óaðgengileg. Félagið tekur undir framangreint en þau mál sem komið hafa inn á borð félagsins á síðastliðnum árum eru einmitt gáleysismál. Félagið fagnar því að gera eigi löggjöfina skýrari en telur frumvarpsdrögin því miður ekki mæta því markmiði.

Virðingarfyllst,
f.h. Félags atvinnurekenda

Guðný Hjaltadóttir, lögfræðingur